

Proč potřebujeme vykládat Písmo?

Texty na tento týden

L 24,36–45; 1K 12,10; 1K 14,26; Sk 17,16–32; J 12,42.43

Základní verš

„Bez víry však není možné zalíbit se Bohu. Kdo k němu přistupuje, musí věřit, že Bůh jest a že se odměňuje těm, kdo ho hledají.“ (Žd 11,6)

Číst Bibli znamená zároveň ji vykládat. Jak to však děláme? Jaké principy přitom používáme? Jak přistupujeme k různým typům textu, které se v Písmu nacházejí? Je text, který čteme, podobenstvím, historickým vyprávěním nebo prorockým snem obsahujícím symboly? Rozhodnutí, která činíme při tak důležitém rozhodování o biblickém kontextu, jsou už sama o sobě výkladem.

Lidé někdy používají Bibli jako magické orákulum: otevírají Písmo na náhodných místech a doufají, že najdou texty, které je osloví. Ale takové náhodné spojování biblických veršů může vést nejen ke zvláštním, ale také nesprávným závěrům.

Jeden příklad: Muž opustil svou manželku kvůli jiné ženě. Manželku velmi povzbudilo, když si ve své Bibli „našla“ verš: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství...“ (Gn 3,15). Na základě tohoto verše byla přesvědčena, že milostný poměr jejího manžela brzy skončí...

Jakýkoliv verš se bez správného pochopení kontextu může stát záminkou pro vlastní myšlenky a plány. Je proto důležité Bibli nejen číst, ale také ji správně vykládat.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

NAŠE PŘEDPOKLADY A PŘEDPOROZUMĚNÍ

⁴⁴Řekl jim: „To jsem měl na mysli, když jsem byl ještě s vámi a říkal vám, že se musí naplnit všechno, co je o mně psáno v zákoně Mojžišově, v Prorocích a Žalmech.“ ⁴⁵Tedy jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu. (L 24,44.45)

Osobní studium

Přečti si text L 24,36–45. Učedníci znali Písmo, ale něco jim bránilo vidět skutečný význam Božího slova. Nedokázali rozpoznat ani předpověděné události, které se děly přímo před jejich očima. Co bylo příčinou jejich nepochopení?

Nikdo nepřistupuje k textu Písma se zcela netknutou myslí. Každý čtenář a student Písma otevírá Bibli s určitou historickou a osobní zkušeností, která nevyhnutelně ovlivňuje způsob, jakým text vykládá. Učedníci měli své konkrétní představy o tom, jaký by měl Mesiáš být a co by měl dělat. Jejich předpoklady vycházely z očekávání tehdejší společnosti a bránily jim lépe pochopit biblický text. To je důvodem, proč tak často nechápali Ježíše a události, které provázely jeho život, smrt a vzkříšení.

Každý z nás má svůj názor na fungování světa, na to, jak skončí dějiny, na Boha. Ať už si to uvědomujeme, nebo ne, každý z nás má nějakým způsobem (před) nastavenou mysl, se kterou přistupuje ke čtení Bible ve snaze

pochopit její smysl. K Bibli tedy přicházíme s určitým „předporozuměním“, s určitými vlastními předpoklady. Pokud někdo například jednoznačně odmítá existenci nadpřirozených Božích zásahů, nebude Bibli vnímat jako pravdivý a spolehlivý záznam toho, jak Bůh v minulosti jednal. Takový člověk se bude na Písmo dívat úplně jinak než člověk, který přijímá existenci zázraků.

Čtenáři Bible se nemohou zcela odpoutat od své minulosti, svých zkušeností, vlastních myšlenek a předpokladů. Nelze dosáhnout ani úplné nestrannosti, ani absolutní objektivity. Studium Písma a teologické uvažování se vždy odehrává na pozadí toho, jak vnímáme podstatu světa a Boží charakter.

Dobrou zprávou však je, že jestliže přistupujeme ke studiu Písma s otevřenou myslí a upřímným srdcem, Duch svatý může rozšířit náš omezený způsob uvažování a usměrnit naše předporozumění. Bible opakovaně potvrzuje, že i lidé s velmi odlišným myšlenkovým zázemím jsou schopni chápat Boží slovo a že Duch svatý je připraven uvést nás „do veškeré pravdy“ (J 16,13).

Aplikace

Co všechno ovlivňuje tvoje vnímání světa? Jak můžeme své předporozumění podřídít Božímu slovu, aby mohlo ovlivnit naše myšlenky a dát je do souladu s Boží vůlí zjevenou v Písmu?

PŘEKLADY A VÝKLADY TEXTU

Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. (L 24,27)

Osobní studium

Bible byla původně napsána v starověkých jazycích. Starý zákon byl napsán převážně v hebrejštině a několik částí v aramejštině. Novozákonní autoři psali v lidové hovorové řečtině své doby (*koiné*). Dnes těmito jazyky nemluví téměř nikdo a většina lidí těmto starověkým jazykům nerozumí. Aby Písmo mohl číst běžný člověk, musí být Bible přeložena do moderních jazyků.

Jak však vědí všichni dobří překladatelé, každý překlad zároveň vyžaduje do jisté míry i určitý výklad. Pro mnoho slov nebo slovních spojení běžně používaných v jednom jazyce neexistuje rovnocenný ekvivalent v jazyce, do kterého se text překládá. Nauka o metodách jak správně chápat a vykládat texty se nazývá „hermeneutika“.

Uvažuj o textech **1K 12,10; 1K 14,26; J 1,41; J 9,7; Sk 9,36** a L 24,27. Ve všech uvedených verších se nachází myšlenka překladu a výkladu. V L 24,27 musí dokonce samotný Ježíš vysvětlovat význam Písma svým učedníkům. Co nám to říká o důležitosti výkladu biblického textu?

Řecké sloveso *herméneuó*, z něhož je odvozeno slovo *hermeneutika* (výklad původ-

ního smyslu [biblického] textu), pochází z řeckého slova *Hermés*. V řecké mytologii byl Hermés považován za toho, kdo předává poselství od bohů lidem. Byl tedy zodpovědný i za to, aby správně přetlumočil poselství určeným adresátům.

V souvislosti s hermeneutikou je pro nás klíčová skutečnost, že pokud neovládáme původní biblické jazyky, přistupujeme k textu Písma pouze prostřednictvím překladů Bible. Naštěstí mnoho překladatelů ve snaze přetlumočit poselství Písma udělalo výbornou práci. A přestože znalost původních jazyků je velkou výhodou, při použití kvalitních překladů nám nic nebrání pochopit podstatu biblického poselství. Ale i při čtení kvalitního překladu je důležitý správný výklad významu textu, jak to naznačuje verš L 24,27. A to je také hlavní cíl hermeneutiky: správně přetlumočit a přesně vyjádřit smysl biblického textu a pomoci nám náležitě uplatnit poselství daného textu v našem životě. Jak ukazuje citovaný text z Lukáše, Ježíš vykládal (řecky *dierméneuó*) biblický text svým učedníkům. Jaké by to jen bylo, kdyby nám význam jednotlivých biblických veršů vykládal samotný Ježíš!

Aplikace

Někteří lidé mají přístup k různým biblickým překladům, jiní ne. Ať už pracujeme s jakýmkoli překladem, je důležité přistupovat k textu s modlitbou, pokornou odevzdaností a s touhou jednat podle zjeveného. Proč?

BIBLE A KULTURA

²²Pavel se tedy postavil doprostřed shromáždění na Areopagu a promluvil: „Athéňané, vidím, že jste v uctívání bohů velice horliví. ²³Když jsem procházel vašimi posvátnými místy a prohlížel si je, našel jsem i oltář s nápisem: ‚Neznámému bohu‘. Koho takto uctíváte, a ještě neznáte, toho vám zvěstuji.

²⁸‚Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme,‘ jak to říkají i někteří z vašich básníků: ‚Vždyť jsme jeho děti.‘“ (Sk 17,22.23.28)

Osobní studium

Přečti si text **Sk 17,16–32** a uvažuj o něm. Ve Sk 17. kapitole se apoštol Pavel pokouší tlumočit evangelium v novém kontextu – na pozadí filozofie řecké kultury. Jakým způsobem jiné kulturní pozadí ovlivňuje to, jak hodnotíme význam různých myšlenek?

Když chceme správně pochopit význam mnoha biblických statí, může nám pomoci znalost dobového pozadí a blízkovýchodní kultury. „Tak například židovský způsob myšlení připisoval člověku odpovědnost i za činy, které sice neudělal, ale které umožnil nebo jim nezabránil. Proto také inspirovaní pisatelé Bible běžně připisují Bohu, že něco sám vykonal, zatímco my bychom dnes řekli, že to pouze dovolil nebo že tomu nezabránil, např. zatvrzení faraónova srdce.“ (*Methods of Bible Study*, 4 část; dokument je dostupný na www.adventistbiblicalresearch.org; v češtině je přiložen v PSB 2/2020 a také na stránkách www.sobotniskola.cz)

Také vliv kultury, ve které Písmo vznikalo, přináší některé důležité hermeneutické otázky. Je Bible kulturně podmíněna a vztahuje se tedy jen na kulturu, ke které promlouvá? Nebo Boží poselství dané v určité kultuře tuto kulturu přesahuje a promlouvá ke všem lidem? Co když se naše kulturní zkušenost stane základem pro náš výklad Písma?

Ve **Sk 17,26** nabízí apoštol Pavel zajímavý pohled na realitu, kterou často při čtení

textu přehlídíme. Apoštol Pavel konstatuje, že Bůh nás všechny stvořil „z jednoho člověka“. Přestože jsme kulturně velmi rozdílní, z biblického pohledu existuje něco, co nás jako lidi spojuje. Bez ohledu na naše kulturní rozdíly je Bůh Stvořitelem všech lidí. Skutečnost, že jsme hříšní a potřebujeme spasení, není omezena na jednu kulturu. My všichni potřebujeme záchranu, jejíž nabídka k nám přichází prostřednictvím smrti a vzkříšení Ježíše Krista.

V Písmu je zaznamenáno, co Bůh říkal konkrétním lidem v určité době. Ze způsobu, jakým Ježíš a apoštolové přistupovali k Písmu, a z některých dalších skutečností můžeme poznat, že Božím záměrem bylo, aby i následující generace při čtení Písma rozuměly biblickým pravdám, které přesahují místní a časové souvislosti, v nichž biblické texty vznikaly. Analogií nám může být například algebra, jejíž základy (obecný postup řešení lineárních a kvadratických rovnic) se poprvé objevily v 9. století v Bagdádu v díle perského matematika Muhammada Al-Chorezmího. Určitě to však neznamena, že pravidla a principy tohoto odvětví matematiky jsou místně a časově omezené na Persii 9. století.

Stejný princip můžeme aplikovat i na pravdy Božího slova. Ačkoli Bible vznikla velmi dávno, v kultuře velmi odlišné od té naší, pravdy a principy, které Písmo obsahuje, jsou pro nás stejně důležité, jako pro lidi, kterým byly texty Písma původně určeny.

Aplikace

Jak se vyrovnáváš s nejistotami při úsilí pochopit správný význam biblického textu?

NAŠE HŘÍŠNÁ PŘIROZENOST

³⁹Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět k soudu: aby ti, kdo nevidí, viděli, a ti, kdo vidí, byli slepí.“

⁴⁰Farizeové, kteří tam byli, to slyšeli a řekli mu: „Jsme snad i my slepí?“ ⁴¹Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, hřích byste neměli. Vy však říkáte: Vidíme. A tak zůstáváte v hříchu.“ (J 9,39–41)

⁴²Přesto v něho uvěřili i mnozí z předních mužů, ale kvůli farizeům se k němu nepřiznávali, aby nebyli vyloučeni ze synagogy. ⁴³Zamilovali si lidskou slávu víc než slávu Boží. (J 12,42.43)

Osobní studium

V úvodních verších se mluví o lidech, kteří odmítali přijmout dané poselství nebo se k jeho přijetí nechtěli přiznat. Proč? Jaké napomenutí zaznívá na jejich adresu? Jaké ponaučení bychom si z toho měli vzít pro sebe?

Je snadné se pohrdavě dívat na náboženské vůdce, kteří navzdory přesvědčivým důkazům odmítli přijmout Ježíše. Musíme si však dát pozor, abychom si neosvojili podobný postoj k Božímu slovu.

Není pochyb o tom, že hřích zásadně změnil, poškodil a zkřivil náš vztah s Bohem. Hřích ovlivňuje celou naši existenci. Má vliv i na naši schopnost vykládat Písmo a rozumět mu. Nejde jen o to, že nás naše uvažování může dovést ke špatným závěrům. Naše mysl a způsob našeho přemýšlení jsou ovlivněny hříchem a uzavřely se před Boží pravdou. Naše uvažování lze charakterizovat následujícími znaky: pýcha, sebeklam, zpochybňování, odcizení a neposlušnost.

Pyšný člověk se vyvyšuje nad Boha a jeho slovo. Pýcha totiž vede člověka k tomu, že

svůj vlastní názor považuje za konečné měřítko pravdy – a to i těch pravd, které jsou zjevené v Bibli. Takový postoj snižuje a znevažuje božskou autoritu Písma.

Někteří lidé mají sklon přijímat jen takové myšlenky, které se jim líbí – a to i tehdy, když jsou v rozporu se zjevenou Boží vůlí. Bůh nás varuje před nebezpečím sebeklamu (Zj 3,17). Hřích také vyvolává pochybnosti, které mohou vyústit ve váhavost, nerozhodnost a neochotu věřit Božímu slovu. Soustavné zpochybňování může způsobit, že si při výkladu biblického textu nikdy nebudeme dost jistí. Pak takový člověk velmi rychle zaujme postoj soudce a začne sám rozhodovat o tom, co je v Písmu přijatelné, a co ne. Tento přístup k Božímu slovu je velmi nebezpečný a je třeba ho odlišit od zdravého kladení si otázek a hledání.

K Bibli bychom měli přistupovat ve víře a v pokoře, ne s kritickým postojem a plni pochybností. Pýcha, sebeklam a zpochybňování nás odvádějí od Boha a Bible. Následkem takového postoje je neposlušnost, tedy neochota následovat zjevenou Boží vůli.

Aplikace

Ocitl ses někdy v situaci, že jsi odmítal usvědčující výroky Písma, které tě vedly k určitému jednání, protože jsi chtěl udělat něco jiného? Co se stalo a co ses z této zkušenosti naučil?

DŮLEŽITOST SPRÁVNÉHO VÝKLADU PÍSMO

¹Všechn lid se shromáždil jednomyslně na prostranství před Vodní branou a vyzvali znalce Zákona Ezdráše, aby přinesl knihu Mojžišova zákona, který vydal Hospodin Izraeli. ²Kněz Ezdráš tedy přinesl Zákon před shromáždění mužů i žen, všech, kteří byli schopni rozumět, aby jej slyšeli, prvního dne měsíce sedmého. ³Četl z něho na prostranství před Vodní branou od svítání až do poledne mužům i ženám, těm, kteří byli schopni rozumět. Všechn lid pozorně naslouchal slovům z knihy Zákona.

⁸Četli z knihy Božího zákona po oddílech a vykládali smysl, aby lid rozuměl tomu, co četli. (Neh 8,1-3.8)

Osobní studium

Proč je podle úvodních veršů správné pochopení Písma důležité pro nás jako jednotlivce, ale i pro společenství církve?

Nejdůležitějším poselstvím Bible je otázka spasení a způsobu, jak ho dosáhnout. Na čem jiném v konečném důsledku záleží (tedy pokud pod spasením rozumíme obnovení životodárného vztahu s Bohem)? Vždyť Ježíš řekl: „Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí?“ (Mt 16,26)

Naše poznání toho, co Bible učí o spasení, velmi výrazně závisí na způsobu, jakým budeme biblický text vykládat. Pokud přistoupíme k Bibli chybně a budeme ji vykládat nesprávně, velmi pravděpodobně se dopracujeme k mylným závěrům – a to nejen v otázce spasení, ale i ve všem ostatním, co Písmo učí. Dokonce už v době apoštolů se do církve vkradly teologické bludy, které vycházely z nesprávného výkladu Písma.

Uvažuj o verších 2Pt 3,15.16. Co tento text říká o důležitosti správného výkladu Písma?

Pokud se považujeme za lidi Knihy, kteří chtějí žít podle Písma a jedině Písma, a současně odmítáme jiné autoritativní zdroje (tradici, vyznání nebo závazný učitelský úřad církve, který by pro nás vykládal Písmo), pak je otázka správného hermeneutického přístupu k Písmu nesmírně důležitá. Bible se totiž stává jediným zdrojem informací o tom, čemu máme věřit a jak máme žít.

Způsob výkladu Písma je rozhodujícím faktorem pro teologické a misijní zdraví církve. Bez správného výkladu Písma nedosáhneme jednoty učení a věrouky. Následkem toho bude nejednota církve a našeho poslání. Nesprávná a zdeformovaná teologie neodvratně vede k pokroucenému a nedostatečnému zvěstování evangelia. Máme-li pro svět poselství, o jehož významu máme pochybnosti, jak účinně je budeme schopni představit těm, kteří je potřebují slyšet?

Aplikace

Přečti si poselství tři andělů ve Zjevení 14,6-12. Jaký je jeho teologický smysl a proč je jeho správné pochopení tak důležité pro naši misi?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si kapitulu „Vítězství nad pochybnostmi“ z knihy *Cesta k vnitřnímu pokoji* (SC 105–113; CVP 107–113). V dokumentu *Studium Bible, předpoklady, zásady a metody* (je přiložen k PSB 2/2020 a najdete jej i na www.sobotniskola.cz) si přečti části 1, 2 a 3. (*Methods of Bible Study*, www.adventistbiblicalresearch.org)

„Při studiu Písma se osvobodte od svých předsudků, převzatých názorů a vlastních představ. Pokud se budete při studiu Písma jen snažit obhájit své vlastní přesvědčení, nikdy se nedopracujete k poznání pravdy. Odmítněte takové postoje a s kajícím srdcem poslouchejte, co vám chce říci Hospodin. Když člověk sedí u Kristových nohou, pokorně zkoumá pravdu a učí se od něho, slovo mu přinese pochopení. Těm, kteří se považují za moudré a namyšleně odmítají studium Písma, Kristus říká: Pokud chcete být moudří ke spasení, musíte být tiší a pokorní srdcem. Boží slovo nečtěte ve světle minulých názorů. Zkoumejte ho s modlitbou a bez předsudků. Pokud při studiu zjistíte, že názory, které jste pokládali za správné, nejsou v souladu s Písmem, nesnažte se Boží slovo přizpůsobit svým názorům. Nenechte se ovlivnit tím, čemu jste věřili v minulosti a co jste dělali. Otevřete svůj duchovní zrak a uvidíte předivné pravdy zákona. Poznejte, co je psáno, a pevně postavte své nohy na Skále věků.“ (MYP 260)

Otázky k rozhovoru

1. *Jaký vliv má na výklad Písma naše vzdělání, náš světonázor a kultura, ve které žijeme? Proč je důležité, abychom si uvědomovali, co všechno ovlivňuje naši snahu pochopit a vyložit význam Písma?*
2. *Všichni souhlasíme s tím, že jsme hříšní a že hřích nás ovlivňuje negativním způsobem. Jakým způsobem nám hřích znemožňuje správně pochopit Písmo? Jak může zkreslit náš postoj k Písmu skutečnost, že chceme dělat něco, co Bible odsuzuje?*
3. *Uvedte příklady biblických textů, které jsme schopni lépe pochopit díky znalosti historických a kulturních souvislostí daného období?*

Praktický závěr

- *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____